

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма
«Середня освіта (англійська мова і література)»

Спеціальність
А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація
А4.021 Англійська мова і література

Галузь знань
А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретичний курс другої іноземної мови
Викладач (-і)	Венгринович Андрій Антонович
Контактний телефон викладача	0506641596
Е-mail викладача	andrii.venhrynovych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/91/2025/04/hrafik-konsultatsij.pdf
2. Анотація до навчальної дисципліни	
«Теоретичний курс другої іноземної мови» спрямований на забезпечення студентів знаннями з основних розділів теорії сучасної німецької мови, зокрема історії мови, лексикології, стилістики, теоретичної фонетики та має на меті сприяти розумінню студентами системи мови, правил і закономірностей її функціонування, підвищити мовну компетенцію і загальну мовну культуру майбутніх фахівців. Зміст дисципліни охоплює основні концепції і теорії німецької мови, специфіку фахової термінології, аналіз сучасних поглядів на дискусійні мовознавчі проблеми (проблема значення слова, омонімія і полісемія, фактори історичних змін, як вияв загальних закономірностей та специфічних рис і тенденцій мовної системи, стильова оцінка тексту). Зазначений курс спрямовано на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук, читання і реферування німецькомовної наукової літератури. Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота. Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, письмова робота.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Дисципліна має на <u>меті</u> забезпечити студентів знаннями теорії німецької мови і необхідним мінімумом німецькомовної фахової термінології для подальшого викладання німецької мови і проведення наукових досліджень. Основні <u>цілі</u> навчальної дисципліни: аналізувати чільні наукові досягнення лінгвістичних досліджень, застосовувати їх під час опрацювання мовознавчих проблем; систематизувати матеріал про стилістичний, мовно-історичний словниковий склад німецької мови; самостійно опрацьовувати й аналізувати наукову інформацію з теоретичних досліджень мови та знаходити в ній елементи, необхідні для впровадження у подальшу викладацьку практику.	
4. Програмні компетентності	
<u>Інтегральна компетентність</u>: Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання англійської мови та літератури, другої іноземної мови (німецької або французької) в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів психолого-педагогічних та філологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	

Фахові компетентності:

- ✓ Мовно-комунікативна компетентність: Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі; здатність формувати і розвивати в учнів іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентності.
- ✓ Емоційно-етична компетентність: Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
- ✓ Інноваційна компетентність: Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; здатність використовувати інновації у професійній діяльності; здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Вільно спілкуватися державною та/або іноземною мовами усно й письмово з колегами, представниками інших професійних груп, культур і релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо для вирішення завдань у навчальній і професійній діяльності.
- ✓ Використовувати іноземні мови (англійську, німецьку або французьку) в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя та розвитку іншомовної комунікативної і міжкультурної компетентностей в учнів.
- ✓ Знати норми рідної та іноземної літературної мови, принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів, вміти їх застосовувати у практичній діяльності вчителя іноземних мов і англійської літератури.
- ✓ Знати й розуміти систему мови, культуру країни, мова якої вивчається, історію англійської літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності вчителя іноземних мов і англійської літератури.
- ✓ Аналізувати структурні одиниці рідної та іноземних мов, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ✓ Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.
- ✓ Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціальності/спеціалізації, уміти застосовувати їх у навчальній і професійній діяльності.
- ✓ Організовувати процес свого подальшого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності для оволодіння сучасними знаннями.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	10

самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова	
7	A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	4	О	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	заняття	сам. роб.
Thema 1. Verwandtschaftsbeziehungen der deutschen Gegenwartssprache. Der Sprachwandel. Extra- und intralinguistische Ursachen des Sprachwandels. Gegenstand und Aufgaben der Sprachgeschichte. Die Existenzformen der deutschen Gegenwartssprache. Die deutsche Gegenwartssprache. Die nationalen Varianten der deutschen Literatursprache. Verwandtschaftsbeziehungen der deutschen Sprache.		2	1	10
Thema 2. Allgemeines über die Sprachgeschichte. Aufgaben der Sprachgeschichte. Diachronie – Synchronie. Etymologie. Erscheinungsformen (Existenzformen) der Sprache. Die Entwicklung der Sprache. Die Periodisierung der deutschen Sprachgeschichte. Althochdeutsche Mundarten. Die schriftlichen Denkmäler.		4	1	10
Thema 3. Wort als Grundeinheit des lexikalischen Systems der Sprache. Das Wort als sprachliche Einheit. Phonetische Besonderheiten des deutschen Wortes. Grammatische Besonderheiten des deutschen Wortes. Die lexikalische Bedeutung des Wortes. Mehrdeutigkeit und Homonymie.		2	2	5
Thema 4. Paradigmatische und syntagmatische Beziehungen. Paradigmatische Beziehungen. Synonymische Beziehungen. Hyperonym-hyponymische Beziehungen. Antonymische Beziehungen. Semantische Felder. Syntagmatische Bedeutungsbeziehungen der lexikalischen Einheiten.		2	2	5
Thema 5. Theoretische Phonetik. Gegenstand der Phonetik. Aus der Geschichte der Phonetik. Forschungsrichtungen der Phonetik. Zweige der Phonetik. Phonetische Einheiten. Begriff und Funktionen des Phonems.		2	2	5
Thema 6. Unterschiede zwischen Vokalen und Konsonanten. Das System der deutschen Vokale. Das System der deutschen Konsonanten. Die Aussprachenorm.		2		10

Thema 7. Stilistik der deutschen Sprache. Einführung. Die Stilistik und ihre Nachbardisziplinen. Hauptbegriff der Stilistik – Stil. Funktionalstile. Stil des öffentlichen Verkehrs. Stil der Wissenschaft. Stil der Publizistik/Presse. Stil der Alltagssprache. Stil der Belletristik.	4	2	5
Thema 8. Absolute stilistische Bedeutung (Stilfärbung, Markierung, Kolorierung). Mittel der Bildhaftigkeit. Mittel der Bildlichkeit (Stiltropen). Syntaktische Stilfiguren.	2		10
ЗАГАЛОМ:			
20	10	60	
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).		
Вимоги до письмових робіт	Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює 50 завдань формату «множинний вибір» (максимальна кількість балів – 10). Правильний варіант відповіді оцінюється в 0,2 бали. виправлений з неправильного на правильний – 0,1 бали. Нерозбірливо написана, невірна відповідь, її відсутність – 0 балів. Зразок завдання тесту: Die besonderen Stilmittel zum Ausdruck des Humors und der Satire sind: a) die Anfangsstellung, die Endstellung; b) die Alliteration, die Assonanz; c) der Doppelsinn. Die Wortspiele. Das Oxymoron, das Zeugma; d) Metaphern und Metonymien		
Семінарські	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-		

заняття	бальною шкалою. Максимальна кількість 35 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 7. Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять. При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (35 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (5 балів), що контролюється протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).

	Критерії оцінювання самостійної роботи: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів. <u>Зразок питань білета і розподіл балів за завдання:</u> 1. Теоретичне питання. <i>Gegenstand und Aufgaben der Sprachgeschichte.</i> – 15 балів. 2. Теоретичне питання. <i>Mittel der Bildhaftigkeit.</i> – 15 балів 3. Практичне питання. <i>Bestimmen Sie das Stilmittel.</i> • <i>Alle Herzen sind froh, alle Herzen sind frei</i> • <i>Sie kochte innerlich. Sie war wütend. Sie beschwerte sich aber nie.</i> • <i>In der Werbung:</i> <i>“Noch intuitiver. Noch intelligenter. Noch mehr du.” (Apple watchOS);</i> • <i>“Mein Haus, mein Auto, mein Boot.” (Sparkasse).</i> – 20 балів Критерії оцінювання питань екзаменаційного білета 1. Теоретичне питання (15 балів): Застосовуються описані вище

	критерії оцінювання відповідно до національної шкали із використанням коефіцієнта 3 2. Теоретичне питання (15 балів): Застосовуються описані вище критерії оцінювання відповідно до національної шкали із використанням коефіцієнта 3 3. Практичне питання (20 балів): Застосовуються описані вище критерії оцінювання відповідно до національної шкали із використанням коефіцієнта 4.
8. Політика навчальної дисципліни	
Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності. <u>Академічна доброчесність:</u> Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності. <u>Відвідування занять:</u> При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача. <u>Навчання за індивідуальним графіком:</u> Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. <u>Перезарахування освітніх компонент:</u> Процедуру перезарахування унормовано Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці та Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника	

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Berner E., Wolf, Norberd R., Schmidt W., Langner H. Geschichte der deutschen Sprache. Teil 1 und Teil 2. Stuttgart : S. Hirzel Verlag, 2020. 509 S.
2. Lewizkij V., Heinz-Dieter Pohl. Geschichte der deutschen Sprache. Winnyzja: Nova Knyha Verlag, 2010. 254 S.
3. Riecke J. Geschichte der deutschen Sprache. Eine Einführung. Stuttgart : Philipp Reclam jun. GmbH & Co. KG, 2016. 279 S.
<https://www.reclam.de/data/media/978-3-15-011056-0.pdf>
4. Баркарь У. Я. Методичні рекомендації з курсу «Теоретична фонетика німецької мови». Миколаїв, 2021. 64 с.
5. Білоус О.М. Порівняльна лексикологія (курс лекцій німецькою мовою): навч. пос.: вид. 2-ге дооп. та доп. Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. 244 с.
https://cusu.edu.ua/images/download-files/inmov/posibniki/Лексикологія_New.pdf
6. Венгринович А.А. Загальнотеоретичний курс другої іноземної мови (лекції і семінари): навч. посіб. Івано-Франківськ : KGM Print, 2023. 129 с.
7. Задорожна І. П. Короткий нарис з теорії стилістики із завданнями. Kurz gefasste Theorie der Stilistik mit Aufgaben: навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. – 72 с.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6080/Задорожна%20Stilistik.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
8. Крецька Ю.А. Боднарчук Т.В. Теоретичний курс німецької мови. Кам'янець-Подільський : ФОП Гордукова І. Є, 2021. 242 с.
9. Куліна І.Г., Янер О. С. Історія німецької мови: навч.-метод. практикум. Одеса :Фенікс, 2023. 120 с.
https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/rgf/germanfil/navchalni_metodichni_viddannia/istoriya_nimetskoi_movy.pdf
10. Ступак І. В. Theoretische Phonetik der Deutschen Sprache: навч. посіб. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 143 с.

11. Сушко-Безденежних М. Г. Stilistik des Deutschen: навч. посіб. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. 120 с.
<https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/55-1.pdf>

Додаткова:

12. Becker T. Einführung in die Phonetik und Phonologie des Deutschen. Darmstadt : WBG, 2012. 130 S.
13. Bünting Karl-Dieter. Ratgeber: Stilsicheres Deutsch. Köln : Tandem Verlag GmbH, Königswinter, 2007. 320 s.
14. Haß-Zumkehr U. Deutsche Wörterbücher - Brennpunkt von Sprach- und Kulturgeschichte. Berlin-New York: Walter de Gruyter, 2019. 436 S.
15. Šileikaitė-Kaishauri D. Einführung in die Phonetik und Phonologie des Deutschen. Basiswissen, Aufgaben und Literaturhinweise. Vilniaus universitetas, 2015. 528 S.

Інформаційні ресурси:

16. <https://grammis.ids-mannheim.de/>
17. <https://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/stilistik.pdf>
18. <https://wortschatz.uni-leipzig.de/de>
19. <https://woerterbuchnetz.de/>

Викладач _____ Андрій ВЕНГРИНОВИЧ